

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ในการผลิตพืชผลเพื่อเลี้ยงประชากรของโลก นับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมศัตรูพืชเพื่อรักษาผลผลิตไม่ให้สูญหายไปเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อให้ได้ปริมาณที่พอเพียงแก่ประชาชนที่มีอัตราการเพิ่มทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ความอดurdของมนุษย์ประการหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับ การกำจัดศัตรูพืช (ศุภมาศ พานิชศักดิ์พัฒนา, 2540 : 123) ในปี พ.ศ.2540 ประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรกรรม 133 ล้านไร่ เป็นนาข้าวประมาณ 70 ล้านไร่ พืชไร่ 33.5 ล้านไร่ ผัก ผลไม้ ดอกไม้ อีกประมาณ 20 ล้านไร่ ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา ไทยนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืชที่เป็นสารฆ่าศัตรูพืชและสัตว์ (Pesticides) ชนิดต่างๆ เพิ่มมากขึ้นจาก 24,251 ตัน ในปี 2531 มาเป็น 26,879 ตัน ในปี 2532 เป็น 29,463 ตัน ในปี 2533 และเพิ่มขึ้นเรื่อยเป็น 29,696 ตันในปี 2534 (มูลนิธิโลกสีเขียว, 2540 : 77-78)

จากการที่ปริมาณการใช้สารฆ่าศัตรูพืชและสัตว์เพิ่มขึ้นทุกขณะ ย่อมส่งผลให้เกิดการตกค้างของสารในสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสารเคมีหลายชนิดมีคุณสมบัติคงทนอยู่ได้นาน ดังนั้นเมื่อเกษตรกรนำสารเคมีเหล่านั้นมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ก็จะเป็นเหตุให้เกิดการแพร่กระจายลงสู่ดิน และถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำหรือแม้กระทั่งฟุ้งกระจายอยู่ใน ตลอดจนผลผลิตการเกษตรและสัตว์น้ำต่างๆ (อาณัติ ต๊ะปิ่นตา, 2536 : 4)

จากการศึกษาการสะสมของสารพิษตกค้างในผลผลิต ผลิตภัณฑ์การเกษตรและในสภาพแวดล้อมในปี 2536 พบว่าสารพิษตกค้างที่พบในผลผลิตการเกษตรคือ ผัก ผลไม้ ข้าว และถั่วต่างๆ พบสารพิษตกค้างในกลุ่ม organophosphate และ pyrethroid ในอัตราเกินค่าปลอดภัย (วรรณวิมล แพ่งประสิทธิ์, สุชีพ ละกำป็น และ นคราญ เรืองประพันธ์, 2540 : 23) ซึ่งหากนำผลผลิตดังกล่าวมาบริโภค สารพิษก็ย่อมเข้าสู่ร่างกายของมนุษย์และเกิดการสะสมอยู่ในร่างกาย นอกจากนี้สารเคมีหลายๆ ชนิดเช่น แอลดริน ดีลตริน พาราไทออน และ 2,4-D หากร่างกายได้รับในปริมาณมากจะทำให้เกิดเป็นพิษต่อระบบประสาท แน่นหน้าอก พุดไม่ชัด เกิดพิษเฉียบพลันต่อระบบประสาทส่วนกลางและอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ สารในกลุ่มคลอรีนอินทรีย์เมื่อได้รับในปริมาณน้อยโดยสะสมเป็นระยะยาวนานจะเป็นสารก่อมะเร็งได้ (ศุภมาศ พานิชศักดิ์พัฒนา, 2540 : 154-155) วิธีที่ดีที่สุดในการลดการใช้สารเคมีในขณะนี้ก็คือ การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ในกรณีที่เป็นจริงๆ แต่วิธีการหลักคือ การดูแลทางเขตกรรม เช่น การไถ

พรวนเพื่อการตากดิน การใช้ชีวินทรีย์ซึ่งเป็นการใช้ศัตรูธรรมชาติ รวมถึงการใช้สารธรรมชาติในการควบคุมศัตรูพืช ซึ่งจากพิษภัยของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชดังกล่าว กรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงจึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชผัก-พืชสวนโดยชีวภาพ เพื่อเป็นการแนะนำและส่งเสริมให้เกษตรกรใช้วิธีการทางธรรมชาติในการควบคุมศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โครงการดังกล่าวเป็นโครงการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในเรื่องการใช้สิ่งมีชีวิตที่เป็นศัตรูธรรมชาติและสารธรรมชาติในการควบคุมศัตรูพืชผัก สารที่เลือกศึกษาและส่งเสริมคือสารสกัดจากสะเดา ซึ่งเป็นสารที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมแมลง และเป็นที่ยูจักแพร่หลายของเกษตรกร (กฤษฎา นิคมรัตน์, สุรัช จิตปาโล และตรีธรร แก้วเฉย, 2541 : 1) ซึ่งหลังจากการที่เกษตรกรนำไปปฏิบัติด้วยตนเองแล้วยังไม่ได้ทำการศึกษาถึงเจตคติของเกษตรกรต่อการใช้สารสกัดสะเดาว่าเกษตรกรมีเจตคติต่อการใช้สารสกัดสะเดาอย่างไร และสารสกัดสะเดาสามารถแก้ไขปัญหาคัตรูพืชได้หรือไม่ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาว่าเกษตรกรมีเจตคติต่อการใช้สารสกัดจากสะเดาป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างไร ซึ่งผลจากการศึกษาจะทำให้สามารถทราบถึงเจตคติต่อการใช้สารสกัดจากสะเดา ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของเกษตรกร ต่อการใช้สารสะเดา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพสาร สกัดจากสะเดาเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งต่อไปนี้

2.1 ศึกษาลักษณะพื้นฐานทางสังคมและการติดต่อสื่อสาร ลักษณะทาง เศรษฐกิจและลักษณะการทำการเกษตรของเกษตรกร

2.2 ศึกษาเจตคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สารสกัดจากสะเดาในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในเรื่องการเตรียมและการได้มาของสาร วิธีการใช้ ต้นทุนการผลิต ผลผลิต ประสิทธิภาพการใช้ ความปลอดภัยต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม

2.3 ศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางสังคมและการติดต่อสื่อสาร ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะการทำการเกษตรกับเจตคติของเกษตรกรในการใช้สารสกัดจากสะเดาป้องกันกำจัดศัตรูพืช

2.4 ศึกษาอิทธิพลของลักษณะทางสังคมและการติดต่อสื่อสาร ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะการทำการเกษตรต่อเจตคติของเกษตรกรในการใช้สารสกัดจากสะเดาป้องกันกำจัดศัตรูพืช

2.5 ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้สารสกัดจากสะเดาป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบว่าเกษตรกรมีเจตคติต่อการใช้สารสกัดจากสะเดาในระดับใดและจากการที่ทราบระดับเจตคติต่อการใช้สารสกัดจากสะเดา สามารถนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพสารสกัดจากสะเดา ทราบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของเกษตรกรในการใช้สารสกัดจากสะเดาป้องกันกำจัดศัตรูพืช และปรับกระบวนการส่งเสริมให้เหมาะสม ตลอดจนนำข้อมูลจากการศึกษาค้างนี้เพื่อเป็นข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในอนาคต